

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 5 november 2019*

”Överklagande – Upptagande till sakprövning – Företrädande av en part inför domstolen – Fullmakt till en advokat – Återkallelse av fullmakten som görs av sökandebolagets likvidator – Bolagets ledningsorgans fortsatta drivande av processen – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 47 – Rätten till ett effektivt rättsmedel – Förordning (EU) nr 1024/2013 – Tillsyn över kreditinstitut – Beslut att återkalla tillståndet för ett kreditinstitut – Talan om ogiltigförklaring vid Europeiska unionens tribunal – Upptagande till sakprövning – Huruvida aktieägarna i det bolag vars tillstånd återkallats är direkt berörda”

I de förenade målen C-663/17 P, C-665/17 P och C-669/17 P,

angående tre överklaganden enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 24 november 2017 (C-663/17 P), den 27 november 2017 (C-665/17 P) och den 28 november 2017 (C-669/17 P),

Europeiska centralbanken (ECB), företrädd av E. Koupepidou och C. Hernández Saseta, båda i egenskap av ombud, biträdda av B. Schneider, Rechtsanwalt, och M. Petite, avocat

klagande,

med stöd av

Europeiska kommissionen, företrädd av A. Steiblyté, V. Di Bucci och K.-Ph.

Wojcik, samtliga i egenskap av ombud,

intervenient i målet om överklagande,

i vilket de andra parterna är:

Trasta Komerbanka AS, Riga (Lettland),

Ivan Fursin, Kiev (Ukraina),

Igors Buimisters, Jurmala (Lettland),

C & R Invest SIA, Riga,

Figon Co. Ltd, Nicosia (Cypern),

GCK Holding Netherlands BV, Amsterdam (Nederländerna),

* Rättegångsspråk: engelska.

Rikam Holding SA, Luxemburg (Luxemburg),

företrädna av M. Kirchner, L. Feddern och O.H. Behrends, Rechtsanwälte,

sökande i första instans, (C-663/17 P)

och

Europeiska kommissionen, företräd av A. Steiblyté, V. Di Bucci och K.-Ph. Wojcik, samtliga i egenskap av ombud,

klagande

i vilket de andra parterna är:

Trasta Komercbanka AS, Riga (Lettland),

Ivan Fursin, Kiev (Ukraina),

Igors Buimisters, Jurmala (Lettland),

C & R Invest SIA, Riga,

Figon Co. Ltd, Nicosia (Cypern),

GCK Holding Netherlands BV, Amsterdam (Nederländerna),

Rikam Holding SA, Luxemburg (Luxemburg),

företrädna av M. Kirchner, L. Feddern och O.H. Behrends, Rechtsanwälte,

sökande i första instans,

Europeiska centralbanken (ECB), företräd av E. Koupepidou och C. Hernández Saseta, båda i egenskap av ombud, biträdda av B. Schneider, Rechtsanwalt, och M. Petite, avocat,

svarande i första instans (C-665/17 P)

och

Trasta Komercbanka AS, Riga,

Ivan Fursin, Kiev,

Igors Buimisters, Jurmala,

C & R Invest SIA, Riga,

Figon Co. Ltd, Nicosia

GCK Holding Netherlands BV, Amsterdam,

Rikam Holding SA, Luxemburg,

företrädna av M. Kirchner, L. Feddern och O.H. Behrends, Rechtsanwälte

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Europeiska centralbanken (ECB), företräd av E. Koupepidou och C. Hernández Saseta, båda i egenskap av ombud, biträdda av B. Schneider, Rechtsanwalt, och M. Petite, avocat,

svarande i första instans

med stöd av

Europeiska kommissionen, företräd av A. Steiblyté, V. Di Bucci och K.-Ph. Wojcik, samtliga i egenskap av ombud,

intervenient i målet om överklagande (C-669/17 P),

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden R. Silva de Lapuerta, avdelningsordförandena A. Prechal, M. Vilaras (referent), M. Safjan och S. Rodin, samt domarna L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Toader, C. Vajda, F. Biltgen, K. Jürimäe och C. Lycourgos,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: handläggaren R. Șereș,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 februari 2019,

och efter att den 11 april 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Europeiska centralbanken (ECB), Europeiska kommissionen samt Trasta Komercbanka AS, Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV och Rikam Holding SA har yrkat att domstolen ska upphäva det beslut som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 12 september 2017 i mål T-247/16, Fursin m.fl./ECB (ej publicerat, EU:T:2017:623) (nedan kallat det överklagade beslutet). Genom detta beslut slog tribunalen för det första fast att det saknades anledning att pröva den talan som väckts av Trasta Komercbanka om ogiltigförklaring av Europeiska centralbankens (ECB) beslut av den 3 mars 2016, ECB/SSM/2016–529900WIP0INFDAWTJ81/1 – WOANCA-2016–0005 om att återkalla tillståndet för Trasta Komercbanka (nedan kallat det omtvistade beslutet), och för det andra ogillade den invändningen om rättegångshinder som framställdes av ECB vad gäller den talan som väckts av flera av aktieägarna i Trasta Komercbanka, nämligen Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest, Figon Co., GCK Holding Netherlands och Rikam Holding, om ogiltigförklaring av nämnda beslut.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 2 Enligt artikel 2 led 1 i rådets förordning (EU) nr 1024/2013 av den 15 oktober 2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (EUT L 287, 2013, s. 63) avses i denna förordning med "deltagande medlemsstat" "en medlemsstat vars valuta är euron eller en medlemsstat vars valuta inte är euron men som har etablerat ett nära samarbete i enlighet med artikel 7" i förordningen. Enligt artikel 2 led 9 i förordningen avses med "gemensam tillsynsmekanism" "ett europeiskt system för finansiell tillsyn som består av ECB och nationella behöriga myndigheter i deltagande medlemsstater enligt artikel 6 i denna förordning".

- 3 I artikel 4, som har rubriken "Uppgifter som tilldelas ECB", i förordning nr 1024/2013 föreskrivs följande i punkt 1:

"Inom ramen för artikel 6 ska ECB, i enlighet med punkt 3 i denna artikel, ha exklusiv befogenhet att för tillsynsändamål utföra följande uppgifter i förhållande till alla kreditinstitut som är etablerade i de deltagande medlemsstaterna:

a) Ge tillstånd till kreditinstitut och återkalla kreditinstituts tillstånd med förbehåll för artikel 14.

..."

- 4 I artikel 6 i denna förordning, med rubriken "Samarbete inom den gemensamma tillsynsmekanismen", föreskrivs följande i punkt 1:

"ECB ska utföra sina uppgifter inom en gemensam tillsynsmekanism som består av ECB och nationella behöriga myndigheter. ECB ska vara ansvarigt för att den gemensamma tillsynsmekanismen fungerar på ett effektivt och enhetligt sätt."

- 5 I artikel 14.5 i samma förordning anges följande:

"Med förbehåll för punkt 6 får ECB i de fall som anges i tillämplig unionsrätt på eget initiativ efter samråd med den nationella behöriga myndigheten i den deltagande medlemsstat där kreditinstitutet är etablerat, eller på förslag från en sådan behörig myndighet, återkalla ett tillstånd. Dessa samråd ska framför allt säkerställa att ECB innan beslut om återkallande fattas ger de nationella myndigheterna tillräckligt med tid för att besluta om nödvändiga korrigerande åtgärder, inbegripet eventuella åtgärder för rekonstruktion, och tar dessa i beaktande.

Om den nationella behöriga myndighet som har föreslagit att tillstånd ska ges ... anser att tillstånd måste återkallas enligt tillämplig nationell rätt, ska den lämna ett förslag om detta till ECB. ECB ska då ta ställning till förslaget om återkallande och i sitt beslut ta full hänsyn till den motivering till återkallandet som läggs fram av den nationella behöriga myndigheten."

- 6 I artikel 24 i förordning nr 1024/2013, som har rubriken "Administrativ omprövningsnämnd", föreskrivs följande:

"1. ECB ska inrätta en administrativ omprövningsnämnd för att genomföra en intern administrativ omprövning av de beslut som fattas av ECB när den utövar de befogenheter som den tilldelas genom denna förordning, när en begäran om omprövning har lämnats in i enlighet med punkt 5. Omfattningen av den interna administrativa omprövningen bör hänföra sig till den processrättsliga och materiella överensstämmelsen av ett sådant beslut med denna förordning.

...

5. Varje fysisk eller juridisk person får i de fall som avses i punkt 1 begära en omprövning av ett beslut av ECB i enlighet med denna förordning som är riktat till den personen eller som direkt och personligen berör denna person. En begäran om omprövning av ett beslut av ECB-rådet enligt punkt 7 ska inte kunna tas upp.

...

7. Efter att ha avgjort om begäran kan tas upp till prövning ska den administrativa omprövningsnämnden inom en rimlig tidsfrist med hänsyn till hur brådskande ärendet är och senast två månader efter mottagandet av begäran yttra sig i ärendet och hänskjuta det till tillsynsnämnden för utarbetande av ett nytt utkast till beslut. Tillsynsnämnden ska beakta den administrativa omprövningsnämndens yttrande och utan dröjsmål lägga fram ett nytt utkast till beslut för ECB-rådet. Det nya utkastet till beslut ska upphäva det ursprungliga beslutet, ersätta det med ett beslut med exakt samma innehåll eller ersätta det med ett ändrat beslut. Det nya utkastet till beslut ska anses vara antaget, såvida inte ECB-rådet motsätter sig detta inom en period på högst tio arbetsdagar.

...”

Lettisk rätt

Lagen om kreditinstitut

- 7 I artikel 129 Kredītiestāžu likums (lagen om kreditinstitut) (*Latvijas Vēstnesis*, 1995, nr 163) föreskrivs följande:

”1. Om Finanšu un kapitāla tirgus komisija [Finans- och kapitalmarknadskommissionen, Lettland (nedan kallad FKMK)] ... upphäver en licens (tillstånd) som utfärdats för verksamhet i ett kreditinstitut, ska den utse en förvaltare och till domstol lämna in en ansökan om likvidation av detta kreditinstitut samt om utnämnannde av en likvidator, i förening med ett förslag på en person att utse till likvidator.

2. Efter att licensen upphävts har kreditinstitutets bolagsstämma inte längre rätt att besluta om frivillig likvidation och utnämnannde av en likvidator.

...”

- 8 Följande anges i 133 § 4 i denna lag:

”Bestämmelserna i kapitel XI i denna lag, med undantag för artiklarna 160 och 166, liksom de rättigheter, skyldigheter och befogenheter som genom artiklarna 172 och 172.1 i denna lag överförs till konkursförvaltaren, gäller för den likvidator som utsetts av domstol för kreditinstitutet.”

- 9 I kapitel XI i nämnda lag föreskrivs följande i artikel 161.1:

”Efter att ett kreditinstitut förklarats insolvent övertar konkursförvaltaren samtliga skyldigheter, rättigheter och befogenheter som hör till de enligt lag och enligt kreditinstitutets bolagsordning föreskrivna förvaltningsorganen och ledarna för dessa organ.”

Civilprocesslagen

- 10 I artikel 377.2 i Civilprocesa likums (civilprocesslagen) föreskrivs följande:

”När den meddelar en dom om likvidation av ett kreditinstitut utser domstolen en likvidator för kreditinstitutet. Domstolen utser till likvidator för kreditinstitutet en person som föreslås av [FKMK].”

- 11 I 387 § 2 i civilprocesslagen anges följande:

”En konkursförvaltare eller likvidator kan entledigas från sitt uppdrag av domstolen på ansökan av [FKMK]. Ansökan ska bifogas det beslut som [FKMK] meddelar avseende förklaringen om bristande förtroende för konkursförvaltaren eller likvidatorn, vilken ska grundas på en av följande omständigheter: ...”

Handelslagen

- 12 Artikel 322 i komerclikums (handelslagen) har följande lydelse:

”1. Likvidatorn har alla rättigheter och skyldigheter som styrelsen och tillsynsorganet, såvitt dessa inte strider mot ändamålet med likvidationen.

2. Likvidatorn ska driva in fordringar, inklusive belopp som är hänförliga till obetalda kapitalandelar i bolaget, avyttra bolagets tillgångar och betala gäldenärernas fordringar.

3. Likvidatorn får endast utföra de transaktioner som är nödvändiga för att likvidera bolaget.

...”

Bakgrund till tvisten

- 13 Bakgrunden till tvisten återges i punkterna 1–7 i det överklagade beslutet och kan sammanfattas enligt följande.

- 14 Trasta Komercbanka är ett lettiskt kreditinstitut som tillhandahåller finansiella tjänster med stöd av ett tillstånd som FKMK har beviljat i september 1991.

- 15 Igors Buimisters, liksom bolagen C & R Invest, Figon Co., GCK Holding Netherlands och Rikam Holding är direkta aktieägare i Trasta Komercbanka. Ivan Fursin, som äger de nämnda bolagen, är indirekt aktieägare i Trasta Komercbanka.

- 16 Efter att den 5 februari 2016 ha mottagit ett förslag från FKMK om att återkalla tillståndet för Trasta Komercbanka och ha inhämtat yttrande från FKMK, antog ECB, med stöd av artikel 4.1 a och artikel 14.5 i förordning nr 1024/2013, det omtvistade beslutet genom vilket den återkallade tillståndet.

- 17 På begäran av FKMK fattade Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Förstainstansdomstolen i Riga, området Vidzeme, Lettland) den 14 mars 2016 ett beslut om att inleda ett likvidationsförfarande för Trasta Komercbanka och utsåg en likvidator. Nämnda domstol ogillade även detta kreditinstituts talan om att ledningsorganets behörighet att företräda kreditinstitutet skulle bestå vad gäller att lämna in en begäran om omprövning till ECB och att väcka talan mot det omtvistade beslutet vid Europeiska unionens domstol. Detta avgörande kan inte överklagas.

- 18 Den 17 mars 2016 publicerades i *Latvijas Vēstnesis* ett tillkännagivande om inledande av ett likvidationsförfarande för Trasta Komercbanka samt att dess ledning hade ersatts av likvidatorn. Samma dag fattade likvidatorn ett beslut om återkallande av samtliga fullmakter som hade utfärdats av Trasta Komercbanka. Den 21 mars 2016 offentliggjorde en notarius publicus, i *Latvijas Vēstnesis*, ett meddelande om återkallande av samtliga fullmakter som utfärdats före den 17 mars 2016.
- 19 Det framgår av punkt 7 i det överklagade beslutet att Trasta Komercbanka den 3 april 2016 vände sig till den administrativa omprövningsnämnden, som föreskrivs i artikel 24 i förordning nr 1024/2013, med en begäran om omprövning av det omtvistade beslutet. Nämnden avlog denna begäran den 30 maj 2016 och fann att påståendena om handläggningsfel och materiella åsidosättanden genom det omtvistade beslutet, vilka hade anförts i begäran om omprövning av Trasta Komercbanka, inte var välgrundade och att beslutet var tillräckligt motiverat och proportionerligt. Samma nämnd rekommenderade emellertid ECB:s ledningsorgan att förtydliga vissa uppgifter.

Förfarandet vid tribunalen och det överklagade beslutet

- 20 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 13 maj 2016, väckte Trasta Komercbanka och dess aktieägare, som avses i punkt 15 i förevarande dom, (nedan kallade aktieägarna i Trasta Komercbanka), talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet.
- 21 Till följd av det beslut som fattats av den administrativa omprövningsnämnden som avses i punkt 19 i förevarande dom, upphävde ECB, genom beslut ECB/SSM/2016–5299WIP0INFDAWTJ81/2 WOANC2016–0005 av den 11 juli 2016, det omtvistade beslutet och ersatte detta beslut från och med detta datum genom att bekräfta att Trasta Komercbankas tillstånd hade återkallats. Trasta Komercbanka och dess aktieägare väckte även talan vid tribunalen om ogiltigförklaring av beslutet av den 11 juli 2016. Detta mål, som har nummer T-698/16, är fortfarande anhängigt vid tribunalen.
- 22 Genom särskild handling som inkom till tribunalens kansli den 29 september 2016 framställde ECB en invändning om rättegångshinder avseende talan mot det omtvistade beslutet.
- 23 I punkt 1 i beslutsdelen i det överklagade beslutet fann tribunalen att det saknades anledning att döma i saken avseende Trasta Komercbankas talan. I punkt 2 ogillade tribunalen ECB:s invändning om rättegångshinder såvitt avsåg den talan som väckts av övriga sökande.
- 24 För det första fann tribunalen, efter att i punkterna 17–22 i det överklagade beslutet ha undersökt huruvida Trasta Komercbanka och dess aktieägare hade ett berättigat intresse av att få det omtvistade beslutet prövat trots att det hade upphävts, i punkt 23 i samma beslut att de hade ”styrkt att de fortfarande hade ett berättigat intresse av att få det [omtvistade] beslutet prövat trots att ECB upphävt beslutet”.
- 25 För det andra prövade tribunalen, i punkterna 24–51 i det överklagade beslutet, lagenligheten av den fullmakt för den advokat som hade väckt talan i Trasta Komercbankas namn.
- 26 Tribunalen erinrade om att det ankom på denna att, mot bakgrund av det beslut som likvidatorn fattade den 17 mars 2016 att återkalla samtliga de fullmakter som utställts av Trasta Komercbanka innan den 17 mars 2016, pröva huruvida likvidatorn, enligt den lettiska lagstiftningen, hade befogenhet att återkalla den fullmakt som getts denna advokat och om den faktiskt hade återkallats.
- 27 Efter att i punkt 32 i det överklagade beslutet ha påpekat att fullmakten hade utfärdats före inledandet av likvidationsförfarandet och att det inte hade bestritts att ”det vid denna tidpunkt rörde sig om en fullmakt som hade utfärdats av en person med behörighet i den mening som avses i rättegångsreglerna”, fann tribunalen att likvidatorn enligt lettisk rätt hade behörighet att återkalla fullmakten, genom att i punkterna 35 och 36 i det överklagade beslutet underkänna Trasta

Komercbankas argument att det förelåg en intressekonflikt vad gäller likvidatorn och att denne saknade möjlighet att väcka talan för Trasta Komercbankas räkning och att unionsrätten, och i synnerhet rätten till ett effektivt domstolsskydd, hade åsidosatts.

- 28 I punkt 46 i det överklagade beslutet angav tribunalen att den advokat som hade väckt talan i Trasta Komercbankas namn hade ingett en skrivelse om återkallelse av sin fullmakt, undertecknad av likvidatorn och daterad den 31 mars 2016, som denna advokat skulle ha erhållit genom ett e-postmeddelande av den 28 oktober 2016. Mot bakgrund av denna omständighet fann tribunalen, i punkterna 47 och 48 i det överklagade beslutet, att nämnda advokat inte med framgång kan göra gällande att återkallelsen av fullmakten inte gällde från och med det sistnämnda datumet och att det följaktligen saknades en fullmakt som lagligen hade upprättats i Trasta Komercbankas namn.
- 29 I punkt 49 i det överklagade beslutet fann tribunalen att iakttagandet av den skyldighet att företrädas av advokat vid tribunalen som åvilar juridiska personer måste bestå fram till tribunalens avgörande, vid äventyr av att det annars ska anses att det saknas anledning att döma i saken. Efter att ha konstaterat att Trasta Komercbanka inte längre företräddes av en befullmäktigad advokat, fann tribunalen i punkt 50 i det överklagade beslutet att det saknades anledning att pröva bolagets talan.
- 30 För det tredje prövade tribunalen, i punkterna 52–72 i det överklagade beslutet, huruvida aktieägarna i Trasta Komercbanka hade ett berättigat intresse av att få det omtvistade beslutet prövat och huruvida de hade talerätt.
- 31 Tribunalen ansåg inledningsvis att dessa sökande, till följd av att de befogenheter som tillkom ledningen av Trasta Komercbanka hade överförts till likvidatorn, hade berövats den konkreta möjligheten att utöva sina rättigheter som ägare för att försvara bolagets intressen, och slog i punkt 58 i det överklagade beslutet fast att de hade styrkt att de hade ett berättigat intresse av att få saken prövad.
- 32 Därefter konstaterade tribunalen, efter att ha konstaterat att aktieägarna i Trasta Komercbanka inte var adressater till det omtvistade beslutet, att dessa utgjorde en grupp av personer som kunde identifieras eller skulle ha kunnat identifieras när det omtvistade beslutet antogs och att detta beslut påverkade dem i deras särskilda egenskap av aktieägare i Trasta Komercbanka, vars tillstånd hade återkallats. Tribunalen fann följaktligen, i punkt 63 i det överklagade beslutet, att de direkta aktieägarna i Trasta Komercbanka var personligen berörda av det omtvistade beslutet.
- 33 Tribunalen fann slutligen även, i punkt 69 i det överklagade beslutet, att dessa sökande var direkt berörda av det omtvistade beslutet, eftersom verkningarna av detta beslut påverkade innehållet och omfattningen av deras rättigheter. I punkterna 66 och 67 i det överklagade beslutet betonade tribunalen således att beslutet hade till verkan att hindra Trasta Komercbanka från att uppfylla sitt verksamhetssyfte och att bedriva ekonomisk verksamhet och följaktligen berövade dess aktieägare det faktiska utövandet av rätten att erhålla utdelning och deras rösträtt och rätt att delta i förvaltningen av detta bolag.
- 34 I punkt 70 i det överklagade beslutet fann tribunalen vidare att eftersom det slagits fast att talan kunde tas upp till sakprövning vad gäller Trasta Komercbankas direkta aktieägare, saknades anledning att pröva huruvida Ivan Fursin, som är en indirekt aktieägare i Trasta Komercbanka, hade talerätt.
- 35 Tribunalen ogillade följaktligen ECB:s invändning om rättegångshinder såvitt avsåg aktieägarna i Trasta Komercbanka.

Parternas yrkanden och förfarandet vid domstolen

- 36 ECB har genom sitt överklagande i mål C-663/17 P yrkat att domstolen ska

- upphäva det överklagade beslutet i den del det däri fastställs att aktieägarna i Trasta Komercbanka, sökande i målet vid tribunalen, hade ett berättigat intresse av att få saken prövad och talerätt vid tribunalen,
 - att slutligt avgöra målet och avvisa dessa aktieägars talan, och
 - förplikta Trasta Komercbanka och dess aktieägare att ersätta rättegångskostnaderna.
- 37 Kommissionen har genom sitt överklagande i mål C-665/17 P yrkat att domstolen ska
- upphäva det överklagade beslutet i den del invändningen om rättegångshinder ogillas såvitt avser den talan som aktieägarna i Trasta Komercbanka har väckt, och
 - avvisa aktieägarnas talan, och
 - förplikta Trasta Komercbanka och dess aktieägare att ersätta rättegångskostnaderna.
- 38 Trasta Komercbanka och dess aktieägare har i mål C-669/17 P yrkat att domstolen ska
- upphäva det överklagade beslutet i den del tribunalen fastställer att det saknas anledning att döma i saken såvitt avser den talan om ogiltigförklaring som väckts av Trasta Komercbanka, och
 - slå fast att ändamålet med den talan om ogiltigförklaring som väckts av Trasta Komercbanka inte har förfallit,
 - fastställa att talan om ogiltigförklaring kan upptas till prövning,
 - återförvisa målet till tribunalen för att avgöra talan om ogiltigförklaring, och
 - förplikta ECB att ersätta rättegångskostnaderna, inklusive kostnaderna för överklagandet.
- 39 Trasta Komercbanka och dess aktieägare har i sina svarsskrivelser i målen C-663/17 P och C-665/17 P yrkat att domstolen ska
- ogilla överklagandena i dessa mål,
 - slå fast att deras talan om ogiltigförklaring kan tas upp till sakprövning och förklara att ändamålet med denna talan inte har förfallit, och
 - förplikta ECB och kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 40 I sin svarsskrivelse i mål C-665/17 P har ECB upprepat de yrkanden som framställts i överklagandet, såsom de framgår av punkt 36 i förevarande dom.
- 41 I sin svarsskrivelse i mål C-669/17 P har ECB yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet och förplikta Trasta Komercbanka och dess aktieägare att ersätta rättegångskostnaderna.
- 42 Genom beslut av domstolens ordförande av den 13 mars 2018 förenades målen C-663/17 P, C-665/17 P och C-669/17 P vad gäller det muntliga förfarandet och domen.
- 43 Genom beslut av domstolens ordförande den 25 april 2018 tilläts kommissionen att intervensera till stöd för ECB:s yrkanden i målen C-663/17 P och C-669/17 P för att yttra sig vid den muntliga förhandlingen.

Prövning av överklagandena

Inledande synpunkter

- 44 Domstolen konstaterar att såväl överklagandet i mål C-669/17 P som övriga rättegångshandlingar som ingetts i Trasta Komercbankas och dess aktieägares namn i målen C-663/17 P, C-665/17 P och C-669/17 P har undertecknats av advokaten O.H. Behrends. Denne advokat, som också företrädde Trasta Komercbanka och dess aktieägare vid förhandlingen vid domstolen, grundade sig, för att styrka sin egenskap av ombud för Trasta Komercbanka, på den fullmakt att företräda bolaget som styrelseordföranden i detta bolag hade utfärdat den 10 februari 2016.
- 45 Tribunalen fann, i punkterna 46 och 47 i det överklagade beslutet, att denna fullmakt hade återkallats genom en skrivelse av den 31 mars 2016 från likvidatorn, som hade skickats till den berörde advokaten genom ett e-postmeddelande av den 28 oktober 2016. Trasta Komercbanka och dess aktieägare har gjort gällande att återkallelsen inte har haft några verkningar och att advokaten Behrends fortfarande är behörig att företräda Trasta Komercbanka vid tribunalen och vid domstolen.
- 46 Härav följer att frågan huruvida överklagandet i mål C-669/17 P kan tas upp till sakprövning, i den del det har väckts av Trasta Komercbanka samt frågan huruvida Trasta Komercbanka är lagligen företräd i målen C-663/17 P och C-665/17 P, är ouppslösligen förbundna med föremålet för överklagandet i mål C-669/17 P, som följaktligen ska prövas först.

Överklagandet i mål C-669/17 P

Parternas argument

- 47 Trasta Komercbanka och dess aktieägare har bestritt såväl de skäl som återfinns i punkterna 46–48 i det överklagade beslutet, enligt vilka den fullmakt som Trasta Komercbankas ledning utfärdat för bolagets advokat hade återkallats på ett giltigt sätt av likvidatorn i sistnämnda bolag, som den slutsats tribunalen drog härav i punkt 50 i nämnda beslut, nämligen att det saknades anledning att pröva den talan som väckts av Trasta Komercbanka.
- 48 Vad gäller frågan huruvida återkallelsen av fullmakten var lagenlig, har klagandena gjort gällande att synsättet att tillvaratagandet av Trasta Komercbankas intressen i alla förfaranden endast ankommer på likvidatorn, det vill säga en person som har i uppdrag att likvidera bolaget och som föreslagits av en myndighet som själv legat bakom att ECB antog det omtvistade beslutet, är oförenligt med rätten till ett effektivt domstolsskydd. Tribunalen åsidosatte följaktligen inte bara artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) utan även lettisk rätt. Likvidatorn befinner sig nämligen i en intressekonflikt, eftersom den fortsatta likvidationen av Trasta Komercbanka till sin natur står i konflikt med att bibehålla bolagets tillstånd, vilket eftersträvas genom talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet. Tribunalen underlät emellertid att beakta den allmänna principen om att rättsakter som innebär en uppenbar intressekonflikt är ogiltiga.
- 49 ECB har, med stöd av kommissionen i sitt yttrande vid förhandlingen, i huvudsak anfört att tribunalen gjorde en riktig bedömning när den fann att tillvaratagandet av Trasta Komercbankas intressen säkerställdes av likvidatorn. Enligt ECB reglerar den lettiska lagstiftningen fastställandet av vilka personer som är behöriga att agera i Trasta Komercbankas namn.

- 50 ECB har dessutom, samtidigt som den medger att den fullmakt som getts till den advokat som väckt talan i Trasta Komercbankas namn och som utfärdats av dess ledning, var giltig vid den tidpunkt då den upprättades, understrukit att den behöriga lettiska domstolen, efter undertecknandet av denna fullmakt, beslutade att Trasta Komercbanka skulle likvideras och utsåg en likvidator som enligt lettisk rätt hade den behörighet som var nödvändig för att kunna återkalla fullmakten.
- 51 ECB har gjort gällande att Trasta Komercbanka och dess aktieägares argument om åsidosättande av artikel 47 i stadgan inte kan godtas, eftersom Trasta Komercbanka inte har berövats sin rätt att väcka talan mot det omtvistade beslutet, eftersom likvidatorn har rätt att väcka en sådan talan i eget namn om denne finner det lämpligt. Argumentet att likvidatorn har utsetts av FKMK kan inte heller godtas, eftersom likvidatorn har utsetts av den behöriga lettiska domstolen och inte av FKMK eller ECB. Enligt ECB har likvidatorn såväl ett intresse som en skyldighet att väcka talan mot det omtvistade beslutet, eftersom värdet på Trasta Komercbankas tillgångar kan öka om talan vinner bifall.

Domstolens bedömning

- 52 Domstolen konstaterar inledningsvis att överklagandet i mål C-669/17 P, i den del det har ingetts av den indirekta aktieägaren och de direkta aktieägarna i Trasta Komercbanka, det vill säga Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest, Figon Co., GCK Holding Netherlands och Rikam Holding, ska avvisas.
- 53 Såsom anges i punkt 35 i förevarande dom fann tribunalen nämligen i det överklagade beslutet att den talan som hade väckts av dessa parter kunde tas upp till sakprövning och ogillade ECB:s invändning om rättegångshinder avseende dessa. Av detta följer att nämnda parter inte helt eller delvis har tappat målet, i den mening som avses i artikel 56 andra stycket första meningen i stadgan för Europeiska unionens domstol, och följaktligen inte har rätt att överklaga det överklagade beslutet.
- 54 Vad gäller samma överklagande, i den del det ingetts av Trasta Komercbanka, erinras om att Europeiska unionen är en rättslig union vars institutioner är underkastade kontroll av om deras rättsakter står i överensstämmelse med bland annat EUF-fördraget och de allmänna rättsprinciperna. Genom nämnda fördrag har inrättats ett fullständigt system för överklagande och förfaranden för att domstolen ska kunna kontrollera lagenligheten av institutionernas rättsakter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 april 1986, *Les Verts*/parlamentet, 294/83, EU:C:1986:166, punkt 23, dom av den 29 juni 2010, *E och F*, C-550/09, EU:C:2010:382, punkt 44, och dom av den 30 maj 2017, *Safa Nicu Sepahan*/rådet, C-45/15 P, EU:C:2017:402, punkt 35). Enskilda ska således ha tillgång till ett effektivt domstolsskydd av de rättigheter som de har enligt unionens rättsordning (dom av den 18 januari 2007, *PKK och KNK*/rådet, C-229/05 P, EU:C:2007:32, punkt 109 och där angiven rättspraxis).
- 55 Principen om ett effektivt domstolsskydd för enskildas rättigheter enligt unionsrätten, till vilken artikel 19.1 andra stycket FEU hänvisar, utgör en allmän unionsrättslig princip som har sitt ursprung i medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner. Denna princip har även kommit till uttryck i artiklarna 6 och 13 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950. Denna princip är nu uttryckt i artikel 47 i stadgan (dom av den 27 februari 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 35, och dom av den 24 juni 2019, *kommissionen/Polen* (Högsta domstolens oberoende), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 49).
- 56 Ett effektivt domstolsskydd för en juridisk person som Trasta Komercbanka, vars tillstånd har återkallats genom ett beslut av en unionsinstitution, såsom ECB, antaget med stöd av en sådan unionsrättsakt som förordning nr 1024/2013, säkerställs genom den rätt som denna person har enligt artikel 263 fjärde stycket FEUF att väcka talan om ogiltigförklaring av detta beslut vid unionsdomstolen.

- 57 För att en sådan talan ska kunna tas upp till sakprövning är det nödvändigt att visa att den berörda personen faktiskt har fattat beslutet att väcka talan och att de advokater som påstår sig företräda denne verkligen befullmäktigats att väcka talan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 januari 2007, PKK och KNK/rådet, C-229/05 P, EU:C:2007:32, punkt 113 och där angiven rättspraxis). Det är just för att försäkra sig om att så är fallet som artikel 51.3 i tribunalens rättegångsregler kräver att advokater, när den part som de företräder är en privaträttslig juridisk person, ska inge en fullmakt från denna part till tribunalens kansli. Underlåtenhet att inge en sådan fullmakt i enlighet med artikel 51.4 kan medföra att ansökan inte kan tas upp till sakprövning.
- 58 När det gäller ett kreditinstitut som har bildats i form av en juridisk person som regleras av lagstiftningen i en medlemsstat, såsom Trasta Komercbanka, är det, i avsaknad av unionslagstiftning på området, i enlighet med denna nationella lagstiftning som det ska fastställas vilka av den juridiska personens organ som är behöriga att fatta de beslut som avses i föregående punkt.
- 59 Såsom domstolen redan har understrukit är emellertid medlemsstaternas autonomi i detta avseende begränsad av deras skyldighet, i synnerhet att säkerställa iakttagandet av rätten till ett effektivt domstolsskydd och rätten till en opartisk domstol, som är stadfäst i artikel 47 i stadgan (dom av den 8 november 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punkt 65 och där angiven rättspraxis).
- 60 En juridisk persons, såsom Trasta Komercbanka, rätt till ett effektivt domstolsskydd vid unionsdomstolarna skulle dock undergrävas om – i enlighet med den berörda medlemsstatens rätt – en likvidator som är behörig att fatta sådana beslut utses på förslag av en nationell myndighet som har deltagit i antagandet av den rättsakt som går den berörda juridiska personen emot och som medfört att denne försattes i likvidation. Med hänsyn till det förtroende mellan denna myndighet och den utsedda likvidatorn som ett sådant förfarande för utseende innebär och den omständigheten att likvidatorn har till uppgift att slutligt likvidera den juridiska person som försatts i likvidation, finns det en risk för att likvidatorn inom ramen för ett domstolsförfarande undviker varje ifrågasättande av en rättsakt som nämnda myndighet själv har antagit eller som antagits med dess stöd och som har lett till att den berörda juridiska personen försatts i likvidation.
- 61 Detta gäller i än högre grad när likvidatorn för den berörda juridiska personen kan komma att avsättas från sitt uppdrag av samma myndighet eller på förslag av denna, som en följd av att den unionsrättsakt som antagits med nämnda myndighets bistånd och som lett till att den juridiska personen försatts i likvidation ogiltigförklaras, till följd av en talan som det ankommer på den juridiska personen i fråga att väcka eller vidmakthålla.
- 62 Såsom generaladvokaten har angett i punkterna 75–77 i sitt förslag till avgörande, kan sådana situationer som de som anges i punkterna 60 och 61 i förevarande dom, eftersom de innefattar en intressekonflikt, påverka den berörda juridiska personens rätt till ett effektivt rättsmedel (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 24 november 2005, Capital Bank AD mot Bulgarien, CE:ECHR:2005:1124JUD004942999, §§ 117 och 118).
- 63 I förevarande fall framgår det av punkt 32 i det överklagade beslutet att den fullmakt som den advokat som väckte talan vid tribunalen i Trasta Komercbankas namn gett in, utfärdades av en person som vid tidpunkten för utfärdandet av fullmakten var behörig att göra detta.
- 64 Den behöriga lettiska domstolen beslutade emellertid, såsom framgår av punkterna 5 och 34 i detta beslut, om likvidation av Trasta Komercbanka efter det att denna fullmakt hade utfärdats, den 14 mars 2016, på ansökan av FKMK och med tillämpning av de lettiska bestämmelserna, i vilka det föreskrivs att ett kreditinstitut vars tillstånd återkallats ska vara föremål för likvidation. I enlighet med samma bestämmelser utsåg den domstolen den likvidator som föreslagits av FKMK. Nämnda domstol

ogillade dessutom Trasta Komercbankas yrkande att det före detta ledningsorganet skulle behålla sin behörighet att företräda bolaget vad bland annat gällde att väcka talan mot det omtvistade beslutet vid unionsdomstolen.

- 65 Det framgår vidare av punkterna 6 och 46 i det överklagade beslutet att Trasta Komercbankas likvidator, efter att ha tillsatts, återkallade samtliga de fullmakter som utfärdats av detta bolag, inklusive fullmakten för den advokat som hade väckt talan i Trasta Komercbankas namn vid tribunalen, en återkallelse som denne fick kännedom om senast den 28 oktober 2016, det datum från och med vilket hävningen ska anses ha verkan.
- 66 Tribunalen fann således, i punkterna 48–50 i det överklagade beslutet, att denna advokat inte längre hade en av detta bolag lagligen upprättad fullmakt, i den mening som avses i artikel 51.3 i tribunalens rättegångsregler, och att det följaktligen saknades anledning att döma i saken.
- 67 Tribunalen underkände i punkt 35 i beslutet Trasta Komercbankas argument avseende en intressekonflikt hos likvidatorn, och fann att i den mån som den behöriga lettiska domstolen hade avslagit Trasta Komercbankas yrkande om bibehållen behörighet för ledningsorganet att företräda bolaget, kunde detta argument inte, enligt lettisk rätt, påverka möjligheten för Trasta Komercbankas likvidator att återkalla den fullmakt som tidigare hade utfärdats för dess advokat.
- 68 I punkt 36 i det överklagade beslutet tillade tribunalen att ”en tillämpning av lettisk rätt inte [innebar] ett åsidosättande av unionsrätten och i synnerhet av rätten till ett effektivt domstolsskydd”, eftersom en sådan tillämpning inte medförde att de banker vilkas tillstånd hade återkallats skulle berövas rätten att väcka talan utan att detta ansvar ankom på likvidatorn.
- 69 De skäl som tribunalen angav i punkterna 35 och 36 i det överklagade beslutet grundar sig på en felaktig rättstillämpning.
- 70 Såsom framgår av punkt 60 i förevarande dom räcker nämligen inte den omständigheten, som nämns i punkt 35 i det överklagade beslutet, att likvidatorn enligt lettisk rätt hade befogenhet att återkalla den fullmakt som Trasta Komercbankas advokat hade getts för att vid unionsdomstolen väcka talan mot det omtvistade beslutet, för att motivera att unionsdomstolen ska godta en sådan återkallelse, om den, bland annat av de skäl som angetts i punkterna 61 och 62 i förevarande dom, undergräver Trasta Komercbankas rätt till ett effektivt domstolsskydd, vilken är stadfast i artikel 47 i stadgan.
- 71 Eftersom likvidationen av Trasta Komercbanka, i enlighet med tillämpliga lettiska bestämmelser, är en följd av att dess tillstånd återkallas genom det omtvistade beslutet, kan ogiltigförklaringen av detta beslut till följd av Trasta Komercbankas talan leda till att beslutet om likvidation av bolaget upphävs och följaktligen även av beslutet att utse likvidatorn.
- 72 Det framgår emellertid av artikel 322 i handelslagen att det uppdrag som har anförtrotts likvidatorn för en juridisk person som Trasta Komercbanka inte är detsamma som det uppdrag som vanligtvis ankommer på ledningen av en sådan person, eftersom likvidatorn har som enda syfte att driva in fordringar, sälja tillgångarna och betala borgenärerna för att personens verksamhet helt ska upphöra.
- 73 För övrigt underlät tribunalen att beakta den omständigheten, som Trasta Komercbanka hade åberopat i den instansen, att likvidatorn i enlighet med artikel 377.2 i civilprocesslagen, utsågs på förslag av FKMK och att FKMK enligt artikel 387.2 i samma lag kunde begära en återkallelse av likvidatorns uppdrag om denna inte längre åtnjöt myndighetens förtroende.
- 74 Även om det inte är FKMK som är vare sig upphovsman till det omtvistade beslutet eller svarande vid tribunalen, utan ECB, har FKMK inte desto mindre deltagit i antagandet av det omtvistade beslutet, eftersom detta beslut antogs på förslag av myndigheten. Mot bakgrund av den uppgift som likvidatorn har anförtrotts enligt lettisk rätt befinner sig denne i en intressekonflikt, eftersom ett bestridande inför

unionsdomstolen av återkallandet av tillståndet för den juridiska person som denne företräder skulle kunna leda till att likvidationsförfarandet avseende denna juridiska person förlorar sin rättsliga grund, vilket står i strid med likvidatorns uppgift.

- 75 I enlighet med vad som angetts i punkterna 60–62 i förevarande dom, får förekomsten av sådana band, såsom banden mellan FKMK och likvidatorn, samt FKMK:s roll i antagandet av det omtvistade beslutet, till följd att likvidatorn inte kan anförtros ansvaret för att eventuellt återkalla den fullmakt som getts Trasta Komercbankas advokat att väcka talan vid unionsdomstolen mot detta beslut, utan att Trasta Komercbankas rätt till ett effektivt domstolsskydd, i den mening som avses i artikel 47 i stadgan, undergrävs.
- 76 Detta konstaterande har dessutom stöd i praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Europadomstolen fann nämligen i sitt beslut av den 9 september 2004, *Capital Bank AD mot Bulgarien* (CE:ECHR:2004:0909DEC004942999) om ett kreditinstitut som företrädde av likvidatorer, att kreditinstitutets tidigare ledning ska tillerkännas rätt att lämna in klagomål till den domstolen i den mening som avses i artikel 34 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950, när likvidatorerna befinner sig i en intressekonflikt som gör att det är teoretiskt och illusoriskt att utöva denna rättighet för det kreditinstitut som de har till uppgift att företräda.
- 77 Denna bedömning påverkas inte av tribunalens överväganden i punkt 36 i det överklagade beslutet. Även om en överföring till likvidatorn i enlighet med lettisk rätt av ansvaret för att besluta om att lämna in eller vidhålla ett överklagande av ett sådant beslut om återkallelse av tillstånd som det omtvistade beslutet, i princip inte innebär en kränkning av rätten till ett effektivt domstolsskydd, förhåller det sig annorlunda om den person till vilken ansvaret övergår, när det gäller beslutet att väcka eller fortsätta ett sådant överklagande, befinner sig i en intressekonflikt.
- 78 Mot denna bakgrund konstaterar domstolen att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkterna 35 och 36 i det överklagade beslutet slog fast att – tvärtemot de argument som framförts av Trasta Komercbanka för att motivera att dess tidigare ledningsorgan skulle bibehålla rätten att företräda bolaget – en tillämpning av lettisk rätt inte medförde en kränkning av bolagets rätt till ett effektivt domstolsskydd och när den i punkterna 47 och 48 i det överklagade beslutet härav drog slutsatsen att den advokat som väckt talan i Trasta Komercbankas namn inte längre hade någon lagligen utfärdad fullmakt i bolagets namn, som hade getts av en person som var behörig för detta ändamål, eftersom den ursprungliga fullmakten hade återkallats av bolagets likvidator. Mot bakgrund av övervägandena i punkterna 70–77 i förevarande dom kunde tribunalen inte beakta denna återkallelse, eftersom den kränkte Trasta Komercbankas rätt till ett effektivt domstolsskydd, vilken är stadfäst i artikel 47 i stadgan.
- 79 Domstolen finner således att Trasta Komercbankas överklagande i mål C-669/17 P kan tas upp till sakprövning och att det överklagade beslutet ska upphävas i den del tribunalen beslutat att det saknas anledning att döma i saken såvitt avser den talan som väckts av Trasta Komercbanka.

Trasta Komercbankas talan vid tribunalen

- 80 Enligt artikel 61 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol ska domstolen upphäva tribunalens avgörande om överklagandet är välgrundat. I ett sådant fall kan domstolen själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande.
- 81 I förevarande fall förfogar domstolen över de upplysningar som krävs för att slutligt ta ställning till huruvida Trasta Komercbankas talan kan tas upp till sakprövning.

- 82 Av de skäl som anges ovan i punkterna 54–61 och 70–77 kan ECB:s invändning om rättegångshinder inte vinna bifall i den del den avser Trasta Komercbankas talan.
- 83 Domstolen anser däremot att den inte själv kan pröva Trasta Komercbankas talan i sak. Förevarande mål ska därför återförvisas till tribunalen för detta ändamål.

Överklagandena i målen C-663/17 P och C-665/17 P

Upptagande till sakprövning av överklagandet i mål C-663/17 P

- 84 Trasta Komercbanka och dess aktieägare har gjort gällande att de yrkanden i överklagandet som ECB har ingett i mål C-663/17 P inte avser helt eller delvis upphävande av tribunalens avgörande, såsom detta framgår av slutet i det överklagade beslutet, vilket krävs enligt artikel 169 i domstolens rättegångsregler, utan upphävande av vissa punkter i motiveringen till beslutet. Enligt Trasta Komercbanka och dess aktieägare kan ett sådant yrkande inte prövas, lika lite som de yrkanden som syftar till att domstolen slutligt avgör målet i sak, eftersom tribunalen inte har avgjort frågan huruvida talan kan tas upp till sakprövning.
- 85 Detta resonemang kan emellertid inte godtas.
- 86 För det första avser det första yrkandet i ECB:s överklagande uttryckligen upphävande av punkt 2 i slutet i det överklagade beslutet. För det andra har ECB, genom det andra yrkandet i detta överklagande, i huvudsak, och i enlighet med artikel 170.1 i domstolens rättegångsregler, yrkat att domstolen ska bifalla de yrkanden som ECB framställde i första instans, vilka syftar till att tribunalen ska avvisa överklagandet från aktieägarna i Trasta Komercbanka.
- 87 Följaktligen kan ECB:s överklagande i mål C-663/17 P tas upp till sakprövning.

Prövning i sak av överklagandena i målen C-663/17 P och C-665/17 P

- 88 ECB har till stöd för sitt överklagande i mål C-663/17 P åberopat tre grunder. Som första grund har det gjorts gällande att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den godtog att aktieägarna i Trasta Komercbanka hade ett berättigat intresse av att få saken prövad. Med den andra grunden har ECB gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig bedömning när den fann att dessa aktieägare var personligen berörda av det omtvistade beslutet i den mening som avses i artikel 263 fjärde stycket FEUF. Den tredje grunden avser att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att nämnda aktieägare var direkt berörda av beslutet i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 89 Kommissionen har till stöd för sitt överklagande i mål C-665/17 P anfört två grunder. Som första grund har det gjorts gällande att artikel 263 FEUF har åsidosatts, genom att tribunalen felaktigt slog fast att aktieägarna i Trasta Komercbanka hade ett berättigat intresse av att få saken prövad. Den andra grunden avser åsidosättande av artikel 263 fjärde stycket FEUF och består av två delar, nämligen att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att aktieägarna dels var personligen berörda av detta beslut, dels var direkt berörda av beslutet i fråga.
- 90 Domstolen kommer först att tillsammans pröva den tredje grunden för överklagandet i mål C-663/17 P och den andra delen av den andra grunden för överklagandet i mål C-665/17 P.

– Parternas argument

- 91 ECB och kommissionen har gjort gällande att aktieägarna i Trasta Komercbanka inte är direkt berörda av det omtvistade beslutet, då det inte påverkar kärnan i deras rättigheter. Endast Trasta Komercbanka, vars tillstånd som kreditinstitut har återkallats, skulle kunna anses vara direkt berört av detta beslut. Beslutet har således endast direkta rättsverkningar gentemot Trasta Komercbanka. Aktieägarna i sistnämnda bolag är inte innehavare av något banktillstånd och kan därför inte påstå sig vara personligen berörda av återkallandet av ett sådant tillstånd. Tribunalen har tillämpat sin egen praxis på ett felaktigt sätt när den i det överklagade beslutet slog fast att aktieägarna i Trasta Komercbanka var direkt berörda av beslutet på grund av den betydelse som det hade för deras ställning.
- 92 ECB och kommissionen har hävdad att det ska göras åtskillnad mellan bolagets ekonomiska intresse och dess aktieägars intressen, eftersom de sistnämnda inte har några rättigheter till företagets tillgångar. Återkallandet av Trasta Komercbankas tillstånd har visserligen en ekonomisk inverkan på dess aktieägare, men påverkar inte deras rättsliga ställning. För att fastställa huruvida dessa aktieägare är direkt berörda av beslutet om återkallelse, i den mening som avses i artikel 263 fjärde stycket FEUF, saknas det anledning att beakta denna ekonomiska inverkan, oavsett dess betydelse. Ett kriterium avseende den kvalitativa utvärderingen av en rättsakts verkningar skulle strida mot ordalydelsen i och syftet med artikel 263 fjärde stycket FEUF.
- 93 Det omtvistade beslutet har inte heller medfört några rättsverkningar för Trasta Komercbankas aktieägars rätt till utdelning.
- 94 Vidare är det felaktigt att påstå att återkallandet av Trasta Komercbankas tillstånd hindrar detta bolag från att genomföra sitt syfte och att bedriva ekonomisk verksamhet. Detta återkallande utgör inte hinder för att Trasta Komercbanka utövar en annan ekonomisk verksamhet, i förekommande fall efter ändring av bolagsordningen.
- 95 ECB och kommissionen har gjort gällande att det omtvistade beslutet inte heller har haft någon inverkan på Trasta Komercbankas struktur eller på dess interna administration. Strukturen och den interna administrationen påverkades kanske av beslutet att förordna att Trasta Komercbanka skulle likvideras, men detta beslut fattades med stöd av lettisk rätt och inte på grundval av unionsrätten, vilken inte föreskriver någon skyldighet att likvidera ett kreditinstitut vars tillstånd har återkallats. Tribunalen underlät emellertid att göra en åtskillnad mellan det omtvistade beslutet och beslutet att likvidera Trasta Komercbanka.
- 96 Trasta Komercbanka och dess aktieägare anser att situationen för dessa aktieägare inte är jämförbar med situationen för minoritetsaktieägarnas situation i ett bolag. Aktieägarna i Trasta Komercbanka innehar den stora majoriteten av aktierna i detta bolag. Tribunalen har dessutom redan medgett att en majoritetsaktieägare har rätt att föra talan mot ett beslut som riktar sig mot det bolag i vilket denne äger aktier, enbart på grundval av den ekonomiska inverkan som detta beslut har på nämnda aktieägare.
- 97 En tolkning enligt vilken endast rättsverkningar, och inte de ekonomiska verkningarna av en rättsakt, ska beaktas i syfte att fastställa huruvida en person är direkt och personligen berörd av denna rättsakt, i den mening som avses i artikel 263 fjärde stycket FEUF, har inte något stöd i rättspraxis. I fråga om statligt stöd och företagskoncentrationer har unionsdomstolarna tvärtom funnit att personer, som är konkurrenter till den som rättsakten riktar sig till, har talerätt, enbart på grundval av de ekonomiska konsekvenserna av denna rättsakt för dessa personer.
- 98 Dessutom skulle det omtvistade beslutet påverka aktieägarna i Trasta Komercbanka direkt och personligen, eftersom det skulle frånta Trasta Komercbanka möjligheten att upprätta en filial i en annan medlemsstat, på grundval av dess lettiska banktillstånd. Enligt lettisk rätt skulle de även berövas möjligheten att besluta om frivillig likvidation av sitt bolag och själva utse likvidatorn. Dessutom anges

aktieägarna i Trasta Komercbanka med namn i det omtvistade beslutet och de godtogs som samtalspartner under det förfarande som ledde till beslutet, på samma sätt som de personer som lagenligt företrädde Trasta Komercbanka.

- 99 Trasta Komercbanka och dess aktieägare har tillagt att följderna av tillämpningen av nationell rätt ska beaktas vid bedömningen av en sökandes talerätt enligt artikel 263 FEUF. De har i detta avseende understrukit att likvidationen av Trasta Komercbanka enligt lettisk rätt är en automatisk följd av att dess tillstånd har återkallats och att varken FKMK eller den lettiska domstolen, som har förordnat om sådan likvidation, har något utrymme för skönsmässig bedömning i detta avseende.
- 100 Under alla omständigheter är kravet på att aktieägarna i ett bolag ska göra gällande ett separat intresse av att få till stånd en ogiltigförklaring av en rättsakt som riktar sig till det bolag i vilket de äger aktier inte tillämplig i ett sådant fall som det förevarande där aktieägarna i det berörda bolaget, även om de har aktiemajoriteten, är förhindrade att utöva sina rättigheter för att tvinga bolaget att väcka talan.
- 101 Slutligen har Trasta Komercbanka och dess aktieägare gjort gällande att talerätten för aktieägarna i Trasta Komercbanka är oberoende av utgången i mål C-669/17 P.

– *Domstolens bedömning*

- 102 I detta hänseende erinrar domstolen om att en fysisk eller juridisk person enligt artikel 263 fjärde stycket FEUF endast kan väcka talan mot ett beslut som är riktat till en annan person om beslutet direkt och personligen berör vederbörande.
- 103 Enligt domstolens fasta praxis, om vilken det även erinrats i punkt 64 i det överklagade beslutet, är villkoret i artikel 263 fjärde stycket FEUF att en fysisk eller juridisk person ska vara direkt berörd av det beslut som talan avser uppfyllt om två kumulativa kriterier är uppfyllda. För det första måste den angripna rättsakten ha direkt inverkan på den enskildes rättsliga ställning. För det andra får rättsakten inte lämna något utrymme för skönsmässig bedömning för dem till vilka den riktar sig, och som ska genomföra den, vilket innebär att genomförandet ska ha en rent automatisk karaktär och endast följa av unionslagstiftningen, utan tillämpning av några mellanliggande bestämmelser (se, bland annat, dom av den 22 mars 2007, Regione Siciliana/kommissionen, C-15/06 P, EU:C:2007:183, punkt 31, dom av den 13 oktober 2011, Deutsche Post och Tyskland/kommissionen, C-463/10 P och C-475/10 P, EU:C:2011:656, punkt 66, och dom av den 6 november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/kommissionen, kommissionen/Scuola Elementare Maria Montessori och kommissionen/Ferracci, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, punkt 42).
- 104 Det ska i detta hänseende påpekas att det omtvistade beslutet innebar att Trasta Komercbankas tillstånd som kreditinstitut återkallades och följaktligen hade direkt inverkan på detta bolags rättsliga ställning, vilket när beslutet väl har fattats inte längre har rätt att fortsätta att driva sin verksamhet som kreditinstitut. Detta tillstånd hade beviljats Trasta Komercbanka och inte dess aktieägare personligen.
- 105 Tribunalen fann emellertid, på grundval av skälen i punkterna 66–68 i det överklagade beslutet, att det omtvistade beslutet även berörde aktieägarna i Trasta Komercbanka direkt.
- 106 Såsom framgår av punkt 67 i beslutet grundade tribunalen denna bedömning på ”betydelsen” av verkningarna av det omtvistade beslutet, vilket ”med nödvändighet skulle påverka innehållet och omfattningen” av de rättigheter som aktieägarna i Trasta Komercbanka har. För det första blir aktieägarnas rätt till utdelning från ett bolag ”som inte längre får bedriva sin verksamhet” ”nödvändigtvis illusorisk”. För det andra skulle det omtvistade beslutet, i den mån det skulle medföra att ”Trasta Komercbanka förbjuds att genomföra sitt verksamhetssyfte”, få till följd att aktieägarnas utövande av sina rösträttigheter eller av rätten att delta i förvaltningen av detta bolag skulle bli ”väsentligen formell”.

- 107 Dessa domskäl grundar sig på en felaktig rättstillämpning.
- 108 För det första har tribunalen, genom att ge företräde åt ett felaktigt kriterium avseende ”betydelsen” av verkningarna av det omtvistade beslutet, inte, såsom det ankom på tribunalen, fastställt detta besluts eventuella direkta verkningar på den rättsliga ställningen för aktieägarna i Trasta Komermbanka.
- 109 För det andra, såsom ECB och kommissionen har hävdad, beaktade tribunalen felaktigt det omtvistade beslutets ekonomiska verkningar på den situation som aktieägarna i Trasta komercbank befann sig i, och inte de rättsliga verkningarna för dem (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 februari 2019, rådet/Growth Energy och Renewable Fuels Association, C-465/16 P, EU:C:2019:155, punkt 81 och där angiven rättspraxis).
- 110 Aktieägarnas rätt till utdelning och rätt att delta i förvaltningen av Trasta Komermbanka, i egenskap av bolag som bildats enligt lettisk rätt, påverkades emellertid inte av det omtvistade beslutet.
- 111 Till följd av återkallandet av dess tillstånd kan Trasta Komermbanka visserligen inte längre fortsätta att driva sin verksamhet som kreditinstitut och följaktligen kan dess möjlighet att ge utdelning till sina aktieägare ifrågasättas. Den negativa effekten av detta återkallande är emellertid av ekonomisk karaktär, eftersom aktieägarnas rätt till utdelning, liksom deras rätt att delta i förvaltningen av bolaget, i förekommande fall genom att ändra sitt verksamhetssyfte, inte på något sätt påverkades av det omtvistade beslutet.
- 112 De föregående övervägandena påverkas inte av de argument som Trasta Komermbanka och dess aktieägare har framfört, vilka har sammanfattats i punkt 97 i förevarande dom och som grundar sig på unionsdomstolarnas praxis på området för statligt stöd respektive företagskoncentrationer. Ett medgivande av att vissa konkurrenter till dem som en unionsrättsakt avseende något av dessa rättsområden riktar sig till kan vara direkt berörda av rättsakten i fråga, är motiverat av det faktum att rättsakten påverkar konkurrenternas rättsliga ställning, i synnerhet deras rätt enligt bestämmelserna i EUF-fördraget att inte bli utsatta för snedvriden konkurrens, och inte av de rent ekonomiska effekter som rättsakten har på deras situation (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/kommissionen, kommissionen/Scuola Elementare Maria Montessori och kommissionen/Ferracci, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, punkt 43).
- 113 När det gäller likvidationen av Trasta Komermbanka till följd av antagandet av det omtvistade beslutet, är det riktigt att en sådan omständighet direkt påverkade rätten för aktieägarna i Trasta Komermbanka att delta i förvaltningen av detta bolag, eftersom förvaltningen, genom beslutet om likvidation, anförtroddes en likvidator.
- 114 Likvidationen av Trasta Komermbanka utgör emellertid inte ett ”rent automatiskt genomförande” av det omtvistade beslutet som ”enbart följer av unionslagstiftningen”, i den mening som avses i den rättspraxis som citerats i punkt 103 i förevarande dom. I unionslagstiftningen föreskrivs nämligen inte att ett kreditinstitut vars tillstånd har återkallats ska försättas i likvidation. Beslutet om likvidation fattades av en lettisk domstol på grundval av lettisk rätt, det vill säga ”andra mellanliggande regler”, i den mening som avses i samma rättspraxis.
- 115 Härav följer att tribunalen felaktigt fann att aktieägarna i Trasta Komermbanka var direkt berörda av det omtvistade beslutet i den mening som avses i artikel 263 fjärde stycket FEUF.
- 116 Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet vinna bifall såvitt avser den tredje grunden för överklagandet i mål C-663/17 P och den andra delen av den andra grunden för överklagandet i mål C-665/17 P, och utan att det är nödvändigt att pröva övriga grunder. Det överklagade beslutet ska därför upphävas i den del ECB:s invändning om rättegångshinder avseende det överklagande som ingetts av aktieägarna i Trasta Komermbanka ogillas.

Talan som väckts av aktieägarna i Trasta Komercbanka vid tribunalen

- 117 Enligt artikel 61 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol ska domstolen upphäva tribunalens avgörande om överklagandet är välgrundat. Den kan då slutligt själv avgöra målet, om det är färdigt för avgörande.
- 118 I förevarande fall förfogar domstolen över de upplysningar som krävs för att slutligt ta ställning till frågan huruvida den talan som väckts av aktieägarna i Trasta Komercbanka kan tas upp till sakprövning.
- 119 Av de skäl som anges i punkterna 108–114 i förevarande dom, finner domstolen att aktieägarna i Trasta Komercbanka inte är direkt berörda av det omtvistade beslutet. Följaktligen ska ECB:s invändning om rättegångshinder bifallas i den del den avser talan som väckts av dessa aktieägare och talan ska avvisas i denna del.

Rättegångskostnader

- 120 När överklagandet avvisas eller ogillas, eller när överklagandet bifalls och domstolen själv slutligt avgör saken, ska domstolen enligt artikel 184.2 i rättegångsreglerna besluta om rättegångskostnaderna.
- 121 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna, som är tillämplig på mål om överklagande enligt artikel 184.1, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.
- 122 ECB och kommissionen har yrkat att Trasta Komercbanka och dess aktieägare ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom de sistnämnda har tappat målen C-663/17 P och C-665/17 P ska Trasta Komercbanka och dess aktieägare därför förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta ECB:s och kommissionens rättegångskostnader. Eftersom aktieägarna i Trasta Komercbanka har tappat målet vid tribunalen, ska de i enlighet med ECB:s yrkande förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta ECB:s rättegångskostnader för det förfarande i första instans som rör denna talan, i den del den väckts av dessa aktieägare.
- 123 Enligt artikel 140.1 i domstolens rättegångsregler ska dessutom de unionsinstitutioner som har intervenerat bära sina rättegångskostnader.
- 124 Kommissionen, som är intervenient i mål C-663/17 P, ska bära sina rättegångskostnader i detta mål.
- 125 Slutligen ska frågan om rättegångskostnader anstå i mål C-669/17 P, eftersom det målet återförvisas till tribunalen.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) **Överklagandet i mål C-669/17 P avvisas, i den del det ingetts av Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV och Rikam Holding SA.**
- 2) **Det beslut som Europeiska unionens tribunal meddelade den 12 september 2017 i målet Fursin m.fl./ECB (T-247/16, ej publicerat EU:T:2017:623) upphävs.**
- 3) **Den invändning om rättegångshinder som framstälts av Europeiska centralbanken ogillas vad avser den talan som väckts av Trasta Komercbanka AS om ogiltigförklaring av Europeiska centralbankens (ECB) beslut av den 3 mars 2016, ECB/SSM/2016–529900WIP0INFDAWTJ81/1 – WOANCA-2016–0005 om återkallelse av tillståndet för Trasta Komercbanka.**

- 4) Den talan som väckts av Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV och Rikam Holding SA, om ogiltigförklaring av Europeiska centralbankens beslut av den 3 mars 2016, ogillas.
- 5) Målet återförvisas till Europeiska unionens tribunal för avgörande av den talan som väckts av Trasta Komerbanka AS om ogiltigförklaring av Europeiska centralbankens beslut av den 3 mars 2016.
- 6) Trasta Komerbanka AS, Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV och Rikam Holding SA ska bära sina rättegångskostnader och ersätta rättegångskostnaderna för Europeiska centralbanken och Europeiska kommissionen avseende överklagandena i mål C-663/17 P respektive C-665/17 P.
- 7) Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader i mål C-663/17 P.
- 8) Ivan Fursin, Igors Buimisters, C & R Invest SIA, Figon Co. Ltd, GCK Holding Netherlands BV och Rikam Holding SA ska bära sina rättegångskostnader och ersätta Europeiska centralbankens rättegångskostnader i första instans avseende dessa aktieägars talan.
- 9) Frågan om rättegångskostnader i mål C-669/17 P anstår.

Underskrifter